

ÎNVĂȚĂMÂNTUL JURIDIC – FUNDAMENT AL SIGURANȚEI SOCIETĂȚII UMANE DEMOCRATICE

Alexandru ARSENI¹

Omul - oglinda prin care trebuie privit Universul
GEORGE BERNARD SHAW

Abstract: Man, being by nature a thinking being (*homo sapiens*), thinks about his future and defines his existence according to a project. Within the set of projects offered to the human being, with the certainty of legal education, by its spirit it occupies a dominant place meant to contribute to the free development of the human personality - the core of the authentically democratic society. Given that the practical activity, after university legal education, has as its purpose the execution of the act of justice, of justice, in this article we will argue the opportunity of crystallizing and consolidating the complex and multidimensional project that must be conquered by an authentic jurist, able to work in any state of the European Union.

Keywords: legal education, jurisprudence, perfection, reason, knowledge, logic, judge

Argument

Societatea umană se caracterizează nu numai prin calități exclusiv umane: rațiune și conștiință, ci și printr-un caracter organizat rezultat din exigențele existenței și dezvoltării fundamentate pe dorința de perfecțiune. În acest context tocmai învățământul democratic are ca scop educarea cetățenilor independenți, însetați de cunoștințe, cu puncte de vedere analitice, care, concomitent, să posede cunoștințe temeinice despre regula vieții democratice, adică reguli pentru reglementarea conflictelor.

Învățământul juridic – baza cunoștințelor temeinice

Indiscutabil, știința dreptului își are fundamentul teoretic în știința Teoriei Generale a Dreptului. Aceasta deoarece ea este „o știință generalizatoare pentru întregul sistem de științe juridice... formulează definițiile statului, dreptului, celelalte concepte și întregul specific realităților juridice a societății...”².

---

¹ Profesor universitar, doctor habilitat în dreptul constituțional.

² Negru Boris, Negru Alina; *Teoria generală a dreptului și a statului* – Chișinău; s.n. 2017 IS. FEP „Tipografia Centrală”), p. 25.

Totodată, teoria generală a dreptului „urmărește organizarea sa legală, coordonează și sistematizează cunoștințele într-un cadru asigurat de limbajul specific științelor juridice de ramură, ca științe particulare care studiază domenii relativ închise, de unde definirea lor ca științe structurate”³.

Iar Dreptul Constituțional ca știință juridică de ramură fundamentală are ca obiect de studiu „raporturile sociale de formă de stat, de formă de guvernământ, de organizare și funcționarea organelor statului precum și drepturile și libertățile fundamentale cetățenești”⁴.

Cu alte cuvinte, Dreptul Constituțional are ca obiect de studiu relațiile sociale fundamentale reglementate de normele constituționale din domeniul instaurării, menținerii și exercitării puterii de stat în exercitarea prerogativelor suveranității naționale, cea legislativă, executivă și judecătorească și asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale garantate.

La timpul său, Ulpian menționa că „știința dreptului este cunoașterea lucrurilor divine și umane, știința de a deosebi ce este drept de ceea ce este nedrept”. (Ulpian. D. I, 1, 10.2). Iar preceptele dreptului după Iustinian sunt: „să trăiești cinstit, să nu vatâmi pe nimeni, să dai fiecăruia ce este al său”.

Rezultă așadar, că aceste constatări au ca fundament rigid analiza și argumentarea logică a fenomenelor în dialectica lor. Iar fundamentele logicii formale ne invită la un raționament rece la care nici fantezia nu are voie să facă un pas fără a fi consultată de rațiune prin confruntarea cu realitatea” (Aristotel. *Politica*, cartea IV, Editura IRI – București. 2001, p. 10). Indiscutabil, calea dialectică a cunoașterii este: de la contemplarea vie la gândirea abstractă și din nou la contemplarea vie.

Astfel, învățământul juridic trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu, în calitate de disciplină distinctă, logica formală, pe baza căreia să fie dezvoltată „Logica juridică” în diversitatea sa. Aceasta, deoarece înseși fenomenele vieții sociale, acțiunile ființei umane sunt într-o interdependență și interinfluență permanentă. Și toate acestea în complexitatea lor dialectică vor constitui fundamentul științific care va contribui ca învățământul juridic să dezvolte la studenți „puncte de vedere analitice”. Iar logica formală ne învață că dacă măcar una din premisele silogismului este falsă, concluzia cu certitudine va fi falsă, pericol pentru înfăptuirea actului de justiție.

Totodată am acceptat maxima dedusă de către Ulpian ca „știința dreptului este cunoașterea lucrurilor divine și umane”. Or cunoașterea acestor lucruri în esența lor ține de filosofie, ca știința. Respectiv ca atât bunul legiuitor cât și bunul jurist este obligat să cunoască principiile și materia filosofiei în profunzime.

În aceste circumstanțe logica se impune în calitate de disciplină obligatorie în cadrul facultăților de drept. Aceasta deoarece orice fenomen social implicat

---

³ Dogaru Ion, *Elementele de teorie generală a dreptului* – Craiova, 1994, p. 34.

⁴ Drăganu Tudor, *Drept Constituțional și instituții politice: tratat elementar*, Lumina LEX, Cluj-Napoca; 2000, vol. 1, p. 37.

supus aprecierii judecătorului trebuie privit și supus analizei prin prisma principiilor universale ale filosofiei: „Unitatea și lupta contrariilor”, „Negarea negației”, „Transformarea cantității în calitate și a calității în cantitate”.

Acest suport științific servește judecătorului în cadrul procesului „de a deosebi ce este drept de ceea ce este nedrept”, pentru a da „fiecăruia ce este al său”. Totodată, pe această cale judecătorul își va consolida și cristaliza propriile calități, indispensabile înfăptuirii actului de justiție.

Asupra calităților personale pe care trebuie să le posede judecătorul, ca rezultat al învățământului juridic, s-a exprimat și Platon. Prezintă interes următoarele raționamente științific fundamentate și logic argumentate: „Medicii... tămăduiesc [trupul] cu ajutorul sufletului, căruia nu-i este posibil să devină sau să fie bolnav și totuși să vindece bine.”⁵. „Dar un judecător conduce sufletul cu ajutorul sufletului, prietene. Or, sufletului nu-i este îngăduit să fie crescut, de timpuriu, printre suflete rele și să fi avut de-a face cu toate nedreptățile și să-și fi trecut vremea cu fapte nedrepte, pentru ca să poată dovedi repede, pornind de la sine însuși, nedreptățile altora, precum ar face-o cu bolile trupului. Dimpotrivă, sufletul trebuie să fie neîncercat și nepîngărit de uriciunea unor firi rele, atîta vreme cît este tînăr, dacă urmează ca, fiind un suflet frumos și bun, să judece sănătos dreptatea. ... Un om în vîrstă ... trebuie să fie bunul judecător, și nu un tînăr, un om care a învățat tîrziu ce este nedreptatea pe care nu și-o știe proprie, adăpostită în sufletu-i. Ci, observînd-o pe cea străină, din suflete străine, el află abia după multă vreme în ce fel este răul, folosindu-se însă de știință, și nu de propria-i experiență.”⁶ Respectiv în cadrul dobîndirii acestor cunoștințe, își are rolul atît psihologia generală, cît și cea judecătorească.

Concluzii generale

Practica vieții a demonstrat că mecanismul statal, implicat în exercitarea puterii legislative, executive și, îndeosebi, judecătorești, ca atribute inalienabile ale suveranității naționale, impune funcționari care să posede corectitudine, competență, cunoștințe și practică de viață, calități cristalizate în procesul învățământului juridic, în mod deosebit. În același timp, învățământul juridic trebuie să contribuie și la formarea unui specialist cu o moralitate și o ținută etică exemplară, autenticul om cult, om al legii.

În acest context curricula facultății de drept lasă disciplinele sociale necesare ori în afara programului (logica formală), ori la discreția studentului (opțională) politologia, psihologia generală și cea judiciară, domenii indispensabile existenței comunității umane.

---

⁵ Platon, *Republica*, în *Opere*, vol. V, traducere de Andrei Cornea, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 186.

⁶ *Ibidem*, p. 186-187.

Totodată, durata cursurilor, 4 ani de studii, plus doi ani de masterat ce rămân la discreția studentului, provoacă ruptura artificială din procesul complex de formare a unui specialist autentic, în condițiile unui program de studii neîncheșat.

Această stare de lucruri ne motivează să identificăm următoarele propuneri de rigoare:

1. Masteratul, în cadrul învățământului juridic, trebuie să fie obligatoriu, corespunzător specializării absolventului facultății de drept.
2. Pornind de la cerințele față de specialitățile profesiei de jurist, readucerea unor discipline în cadrul „obligatoriu” și nu „opțional”.
3. Dată fiind evoluția societății umane și, respectiv, a reglementărilor normative, stabilirea săptămânii de studiu de 6 zile.